

Persbericht

Plassen, een wereldrecht binnen de openbare ruimte

WTO, *World Toilet Organization*¹ viert jaarlijks op 19 november de Wereldtoilettag, en vraagt op die manier aandacht voor degelijk sanitair voor iedereen.

De Belgische activistische beweging *Leg mijn blaas het zwijgen niet op*, vindt het dan ook hét moment om haar onderzoeksrapport voor te stellen.

Het contrast tussen de aanwezigheid van (gratis) herenurinoirs op festivals, grote evenementen, én permanent in sommige Vlaamse steden, en de afwezigheid van publieke toiletten voor iedereen, zijn ons namelijk een doorn in het oog.

Als er gevraagd wordt naar de reden hiervoor krijgen we steeds opnieuw te horen "*mannen plassen wild, daarom moeten er gratis urinoirs komen*".

Dit zijn we van naderbij gaan onderzoeken...

Naast het verzamelen van handtekeningen (ondertussen al 8600), het aanbieden van een gratis damesurinoir op de Gentse Feesten, brengen we nu een onderzoeksrapport uit. Tijdens de Gentse Feesten van 2005 werden 414 vrouwen (waarvan 174 uit Gent) ondervraagd over hun plaspraktijken, plasattitudes en hun kennis over plasmogelijkheden in de publieke ruimte.

En daaruit blijkt....

50% van de vrouwen plast wel eens wild en 95% van de vrouwen voelen zich gediscrimineerd door het "publiek" aanbod van plasgelegenheden, wel te verstaan enkel voor mannen.

Naast het feit dat plassen (zeker de vrouwenplas) een taboe-onderwerp is, is het ook een zeldzaam onderzocht fenomeen. Dit rapport is een unicum in Vlaanderen en werpt een blik op praktijken die meestal achter gesloten deuren blijven.

Wat als je dringend moet plassen....

- 77% van de ondervraagde vrouwen die in stad rondlopen en dringend moeten plassen, zoeken hun toevlucht in een café (al dan niet samen met een consumptie, al dan niet betalend)
- 22% van de ondervraagde vrouwen die in stad rondlopen en dringend moeten plassen, keren terug naar huis om te plassen.
- 26% van de ondervraagde vrouwen die in stad rondlopen en dringend moeten plassen, maken gebruik van een publiek toilet (al dan niet betalend).
- ruim 37% geeft wildplassen aan als oplossing.

¹De World Toilet Organisation is een internationale non-profit organisatie, voor meer info: <http://www.worldtoilet.org/>.

De vrije bewegingsruimte van vrouwen wordt niet alleen beperkt door de afwezigheid van voldoende plasgelegenheden, maar ook doordat de mogelijkheid tot plassen bijna volledig afhankelijk is van de willekeur van commerciële gelegenheden zoals cafés en winkelketens.

Misbruiken?

In grote horecazaken en winkelketens (zoals Hema, C&A, INNO, Lunch Garden, Mc Donalds, ect.) en publieke gebouwen (bijvoorbeeld stations) moet men zelfs bij consumptie, voor een toiletbezoek betalen. Veelal laten ze hun toiletten door privé bedrijven uitbaten of nemen ze een zelfstandige in dienst voor het onderhoud van de WC. Dit betekent "geen geld, geen WC-bezoek". Heb je geen klein geld bij je of kunnen ze je briefje van 50 euro niet wisselen dan heb je gewoon pech. Geen duidelijk regelgeving in dit verband leidt tot misbruiken ten aanzien van de consument (op sommige plaatsen wordt zelfs 50 cent gevraagd, ongeacht al dan niet consumptie) én het dienstverlenend personeel, dat opvallend vaak van niet-Belgische origine is, heeft meestal geen beschermd sociaal statuut.. Het weigeren van een toiletbezoek is in ieder geval een absurde zaak. Want "het op straat doen" is evenmin een aanvaardbare oplossing en bovendien is het *weldra*, in sommige steden, "strafbaar".

Help, waar zijn ze?

- 64% van de ondervraagde vrouwen uit Gent kent geen enkel publiek toilet²
- 28% van de ondervraagde vrouwen uit Gent kent 1 of 2 publieke toiletten
- 8% van de ondervraagde vrouwen uit Gent kent 3 of meer publieke toiletten

Hoewel Gent de enige stad is in Vlaanderen, die een publiek sanitair beleid heeft, zijn de publieke toiletten voor vrouwen in Gent zeer ongekend. Meest bekend zijn vooral het St-Pietersstation en in de Parking van het Zuid.

...dan maar wildplassen...

- 50% van de ondervraagde vrouwen geeft toe wel eens wild te plassen, 37% expliciet ook in de stad
- 9% van de ondervraagde vrouwen plast meer dan 10 keer wild per jaar
- Wildplassende vrouwen zijn er in alle leeftijdsgroepen

Dat wildplassen een mannenzaak is, wordt niet bevestigd in dit onderzoek. Wildplassen is van alle geslachten en van alle leeftijden. Het urinoirbeleid om wildplassen van mannen in te dijken sluit de groep wildplassende vrouwen uit. Waar moeten zij naar toe? Hoe worden zij gemotiveerd om dit "wangedrag" niet te vertonen? Zijn ze meer kwetsbaar bij wildplassen?

...gratis urinoirs voor mannen, gratis toiletten voor honden, en vrouwen altijd betalen?

Dat vinden we niet eerlijk...

- 95% van de ondervraagde vrouwen vindt het discriminerend dat voor heren urinoirs voorzien wordt die én gratis én ruim verspreid én zichtbaar én 24/24, 7/7 beschikbaar zijn.
- 18% van de ondervraagde vrouwen vindt dat ze meer recht hebben dan mannen op gratis plasmogelijkheden. Hier verwijzen we naar New-York, waar vandaag tweemaal meer publieke toiletten voor vrouwen voorzien worden omwille van hun gemiddeld langere toiletbezoek.

² Over dit onderdeel werden enkel de Gentse respondenten ondervraagd. Naast alle publieke toiletten in Gent die voor vrouw en man toegankelijk zijn, zijn er nog 46 urinoirs extra zeer opvallend in het straatbeeld.

Onze opinie

Binnen de bestaande vrouwenbewegingen behoort Gratis Plassen niet tot de reeks van veel gehoorde feministische eisen – al was het al een eis van de Dolle Mina's in 1974 -, wat niet wilt zeggen dat vrouwen/leden dit geen gerechtvaardigde eis vinden.

"Het recht op een fatsoenlijk toilet is een mensenrecht", zo stelt de WTO. Daarom vinden we het belangrijk om te vermelden dat de actie "Leg mijn blaas het zwijgen niet op" door vrouwen en mannen wordt gedragen. Meer dan een derde van alle ondertekenaars en vrijwilligers die op de Gentse feesten hebben meegeholpen zijn mannen. Ook al worden ze niet gediscrimineerd als het op plassen aankomt, er is ook ontevredenheid bij mannen bij het gebruik van een urinoir. Sommige beweren dat ze liever ergens tegen plassen dan in zo'n stinkbak. "Lang adem inhouden en snel plassen", wordt weer door een andere deel van mannen beweerd.

Toiletbezoek is een primair recht van de gemeenschap en moet door de overheid georganiseerd en gereguleerd, worden.

We besluiten met een citaat van een van de sympathisanten van de actiegroep, Leg mijn blaas het zwijgen niet op, J. Blockmans:

"Vandaag zijn de straten en pleinen in onze "beschaafde" westerse wereld over het algemeen netjes geplaveid en helemaal ingericht voor de al dan niet "zwakke" weggebruiker. Er worden miljoenen besteed aan groenvoorziening en allerlei verkeersdrempels en anderssoortige verkeersremmers, bewegwijzering etc etc.

Maar QUID als één van de weggebruikers (voetganger, fietser, automobilist ...) plots geconfronteerd wordt met een erg dringende natuurlijke behoefte ?

Vandaag bestaan er heelder (voor-)stadswijken waar je soms na 5 of 10 minuten zoeken nóg geen café gevonden hebt. Openbare toiletten tref je al helemaal nergens meer aan, tenzij je het geluk hebt je in de buurt van een recent (her)aangelegde tramterminus of een station te bevinden.

Hoe dan ook, in de 21e eeuw blijf je in dit rijke land bijna voortdurend op een schabauwelijke manier verstoken van de meest essentiële vormen van sanitair comfort. zodra je je op straat begeeft. Het zal je maar overkomen dat je opeens érg dringend "moet". Mannen weten zich meestal nog uit de slag te trekken als het om een héél dringend plasje gaat : zij verdiepen zich gewoon even van héél dichtbij in de structuur van een of ander soort boomschors of gevelsteen. Als het een plots opkomende, superdringende "grotere" natuurlijke behoefte betreft hebben zijn evenwel nét dezelfde oplossing bij de hand als de iets grotere vrouwelijke helft van onze bevolking : GEEN.

Om aan deze behoefte(n) tegemoet te komen ontbreekt het gewoon al jarenlang aan de nodige goede wil van de dames & heren die geacht mogen worden na te denken over zulke problemen, gezeten in comfortabele zetels in comfortabele openbare gebouwen, compleet met airco en alle modern comfort dat je maar wensen kan. En ook in de café's waar de spreekwoordelijke "navergaderingen" plaats hebben zijn toiletten nooit véraf, zodat je zelfs na 10 pinten nóg niet in de problemen raakt. Openbare toiletten ? Voor wie dan wel ? En bovendien : zo'n dingen zijn immers enkel geschikt voor vandenstroken, en véél te duur in het onderhoud...

Je hoort het ze zeggen

Moraal van dit betoog : het probleem blijft echt niet beperkt tot evenementen genre Gentse Feesten of wat dan ook. Goede openbare toiletten horen evenzeer bij een modern ingericht (voor)stedelijk stratennet als verkeerslichten, verkeersdrempels, verkeerslichten etc etc.",

Met dit onderzoek beweren we niet volledig te zijn, noch representatief beeld van de plaspraktijken, -kennis en -attitude weer te geven, maar we beweren dat de vastgestelde tendensen correct zijn. Dat is juist de sterkte van dit onderzoek, om juist een debat met

kritische kanttekeningen aan te wakkeren bij de onderzoek(st)ers en het beleidsvoerd(st)ers. Een verfijning van dit onderzoek zal ongetwijfeld onontbeerlijk zijn om bepaalde domeinen nog verder uit te diepen en nieuwe antwoorden formuleren.

Het volledige rapport "Leg mijn blaas het zwijgen niet op", PLAS-praktijken, PLAS-kennis en PLAS-attitudes van vrouwen" is gratis te downloaden van de website op: <http://users.pandora.be/plasactie/media.htm>

Enkele artikels over plassen en de publieke ruimtes zijn:

- Els De Vos (2005), "Sanitaire cultuur in Gent/Culture Sanitaire à Gand", *A+ Belgisch Tijdschrift voor Architectuur/Révue Belge d'Architecture*, Juni-Juli, nr. 194, vol. 31, 16-17.
- Els De Vos, "Leg mijn blaas het zwijgen niet op", *Ruimte en Planning*, forthcoming in 2005.
- De Vos Els, "Do not silence my Bladder. Belgian campaign for an urban sanitary culture that includes women", in preparation for Gershenson O. & Penner B., *Toilet Papers. The Gendered Construction of Public Toilets* (Routledge),

++++
Met inhoudelijke vragen of voor een interview over de actie, contacteer Baharak Bashar
E-mail: plasactie@telenet.be
Telefoon: 0476/ 66 95 16

Met vragen over het rapport (opzet en methodologie), contacteer Laurence Claeys
E-mail: laurence.claeys@pandora.be

++++